

DOSSIER DIDÀCTIC

PROJECTE SOLIDARITY PARK

Coordinació: Sònia Garangou

Professorat col·laborador: Conny Dahmen, Lorraine Yeomans, Manel Belmonte, Josep Pérez, Judith Marin, Angelines Sánchez-Lafuente, Gemma Vilarnau, Ana Marina Garcia, Mar Estrada.

DOSSIER DIDÀCTIC PROJECTE *SOLIDARITY PARK*

INTRODUCCIÓ

El 30 de maig de 1937, el Ciudad de Barcelona, un vaixell que transportava brigadistes internacionals va ser torpedinat i enfonsat davant la costa de Malgrat de Mar. Més de 80 anys després d'aquest fet, la recerca històrica per saber qui eren els homes que viatjaven al vaixell encara continua i fa uns anys l'escultor Rob MacDonald va iniciar la construcció d'un memorial per recordar-los. El *Solidarity Park* vol ser un homenatge a l'esperit de solidaritat d'aquells brigadistes que van deixar enrere la feina, la família i tot el que coneixien per lluitar contra el feixisme, però també s'ha convertit durant la campanya de micromecenatge que en part l'ha finançat, en un punt de trobada que ha permès connectar artistes i persones de tot el món en un moment en que la solidaritat internacional és més necessària que mai.

Els darrers anys diferents instituts que han col·laborat amb el projecte també han fet diverses activitats per donar a conèixer aquesta història als més joves. Aquest dossier recull algunes d'aquestes experiències didàctiques dissenyades per professors i professores de l'IE Lloret de Mar i l'institut Ramon Turró de Malgrat de Mar, amb la col·laboració de la Conny Dahmen de Colònia i la Lorraine Yeomans des d'Austràlia. L'objectiu de la unitat didàctica és que els alumnes comencin descobrint la història del *Ciudad de Barcelona* i a partir d'aquest fet, coneguin què van ser les Brigades Internacionals, aprofundeixin en el paper que van jugar les diferents potències durant la Guerra Civil i busquin similituds amb els conflictes actuals. En un moment en el que els feixismes tornen a créixer arreu, és més necessari que mai la reflexió sobre el passat i el diàleg constant amb el present a les aules.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I METODOLÒGIQUES

Els materials del dossier van adreçats a alumnes de 4t d'ESO. Tot i que es treballen continguts de Ciències Socials, les activitats estan pensades per fer un treball interdisciplinari amb Llengua Catalana, Llengua Castellana, Llengües Estrangeres i Educació Visual i Plàstica.

Continguts i competències de 4t d'ESO treballats a la unitat:

Ciències Socials: estudi de la situació de les democràcies i dictadures al període d'entreguerres amb el sorgiment del feixisme i el nazisme, evolució política, social i econòmica durant la Catalunya Autònoma (1931-1936), la Guerra Civil espanyola.	
Competències:	Continguts Clau:
Dimensió històrica C1. Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica. C2. Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat. C3. Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals. C4. Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics.	1. Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi (C: 2,3,6 i 11) 2. Estratègies comunicatives en situacions d'interacció oral (C:4,11) 3. Cronologia i temps històric (C: 1,8) 4. Coneixements històrics temporals (C: 1,8) 5. Fonts primàries i secundàries (C: 2,8) 6. Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica (C: 1,2,3,4) 7. La memòria històrica (C: 2,3,4) 9. El passat i el present de Catalunya en el context d'Espanya i d'Europa (C: 1,3,4) 11. Les dones en la història i en les societats actuals (C: 1,3,8,13) 13. Anàlisi d'imatges i referents estètics. Descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals (C: 2,8 i 9) 14. Defensa, protecció i difusió del patrimoni historicoartístic i cultural (C: 8,9) 17. Cerca, anàlisi i contrast d'informacions diverses (C:6 i 13) 27. Drets humans (C:11,12 i 13) 28. Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació (C: 11,12 i 13) 29. Focus de conflicte en el món actual (C: 11,12 i 13)
Dimensió geogràfica C6. Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai i prendre decisions.	(C5) 24. Valors universals i valors compartits. La convivència (C5)
Dimensió cultural i artística C9. Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.	
Dimensió Ciutadana C11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític. C12. Participar activament i de manera compromesa en projectes per exercir drets, deures i responsabilitats propis d'una societat democràtica.	

C13. Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.	25.Àmbits d'actuació de poder i violència. Actituds de tolerància, solidaritat, compromís i les seves manifestacions externes (C5)
Llengües	
Competències:	Continguts Clau:
Dimensió comprensió lectora C1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls. C3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement. Dimensió expressió escrita C4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització. C5. Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística. Dimensió comunicació oral C7. Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals. C8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents. C9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs . Competència 6. Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal .	1.Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries. 2.Estratègies de comprensió per a l'abans, durant i després de la lectura o de la seqüència audiovisual. 3.Estratègies de cerca, ús de cercadors i tractament de la informació per a la construcció del coneixement. 4.Estratègies per a la producció de textos escrits i multimèdia: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés. 5.Adequació, coherència, cohesió, correcció i presentació. Normes ortogràfiques. 6.Processos de comprensió oral: reconeixement, selecció, interpretació, anticipació, inferència, retenció.
Visual i Plàstica	
Competències:	Continguts Clau:
Dimensió expressió, interpretació i creació C5. Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques pròpies de cada àmbit. C7. Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius. Dimensió societat i cultura C8. Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions. Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social. C10. Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció prosocial.	1. Percepció visual i audiovisual. 3. Elements bàsics de les produccions artístiques 9. Instruments i tècniques analògiques i digitals per a la representació i comunicació visual i audiovisual. 10. Art i societat. 11. Art i compromís.

La unitat està dissenyada perquè els alumnes treballin en grups cooperatius i completin totes les parts, des de la descoberta inicial fins a les conclusions, però també es poden fer algunes activitats puntals per complementar o aprofundir continguts treballats a classe relacionats amb la Guerra Civil o el període d'entreguerres. L'objectiu de les activitats és que els alumnes puguin treballar de manera autònoma, desenvolupin la seva creativitat a partir dels reptes proposats i aprofundeixin en les seves reflexions gràcies al treball col·lectiu.

ACTIVITAT 1. EL MISTERI DELS BRIGADISTES

“El misteri dels brigadistes” és una activitat que comença amb un scape room en el que els alumnes han de resoldre uns enigmes que els portaran a una caixa on trobaran fotografies, cartes i diaris de l'època que els ajudaran a conèixer la història del *Ciudad de Barcelona* i dels brigadistes que hi viatjaven. Està pensada per fer amb grups cooperatius de 4-5 alumnes. La temporització és de tres a quatre sessions, les dues primeres és aconsellable que siguin seguides perquè els alumnes aprofitin millor el temps, una bona opció és ajuntar una hora de socials i una d'anglès. Per l'scape room els alumnes s'han de poder moure amb el grup pel centre per poder anar a buscar alguna de les pistes, es necessitarà la complicitat d'algun professor de guàrdia o dels conserges que entreguin algun sobre o les caixes. Els alumnes no poden fer servir internet (mòbil o ordinador) per resoldre cap enigma, ho han de fer amb els coneixements que tenen i l'ajuda puntual del professorat. Abans de fer l'activitat els alumnes haurien de tenir coneixements previs sobre els inicis de la Guerra Civil.

Material necessari: caixes, cadenats numèrics (de 3 dígit). Les instruccions i els documents que han d'anar a l'interior de les caixes els trobareu a continuació.

PRIMERA PART: SCAPE ROOM INTRODUCTORI I ELABORACIÓ DE LA HIPÒTESI (2 sessions seguides)

INSTRUCCIONS INICI SCAPE ROOM PER ELS ALUMNES (se'ls entreguen en un sobre a cada grup, cal incloure dues còpies dins de cada sobre perquè tots els components del grup puguin llegir-ho bé).

El misteri dels brigadistes

Rob MacDonald és un escultor anglès que fa uns anys va descobrir llegint un article a internet que havia existit un altre Rob MacDonald que havia mort l'any 1937 mentre viatjava amb uns altres nois. La història el va impactar tant que va decidir començar a investigar per descobrir qui era aquest altre Rob MacDonald i què li havia passat a ell i als seus companys. Vosaltres sereu l'equip d'historiadors que l'ajudareu a resoldre el misteri. Per començar a investigar només teniu aquesta carta incompleta que ha trobat en Rob, si aconseguíu resoldre les preguntes podreu obtenir la ubicació d'una caixa plena de documents i fotografies que va deixar algú que coneixia aquesta història i que us ajudaran a saber què va passar. Quan tingueu les respostes entregueu-les a la professora perquè les pugui verificar. Ella us donarà la clau per poder continuar.

TENIU POC TEMPS PER RESOLDRE TOT EL MISTERI!!!! MOLTA SORT!!!

De quin país us sembla que era la persona que va escriure la carta?

A quin país feia poc que havia arribat?

Per què us sembla que devia venir? Què estava passant en aquell moment en aquest país?

En quin mitja de transport viatjava?

Sept. 25, 1937

Dear Herb [Freeman],

I received a letter from Pop several days ago in which he mentions that you have sent me a personal letter. As yet I have not received it altho I have been waiting for a letter from you for a long time. I suppose you've been expecting one from me for just as long, but it is hard out here to concentrate your mind for long enough to get off a decent letter. By the time you get this letter it will be more than five months since I left home and more than four that I've been in Spain. I guess it's pretty safe now to describe my arrival here (...) Every once in a while it strikes me that my being alive at all at present is just a pretty damn lucky accident. My cabin on the boat was in the rear part, just aft of the engine room. Our usual orders were to stay below deck all the time, either in our cabins or in the passageways. But this Sunday afternoon shortly after dinner I had begged and gotten permission to go to the middle section of the boat where most of my American friends were quartered, to attend a meeting of the English-speaking comrades. After the meeting I stayed to schmooze around with a few of the guys. We were leaning over the railing, three of us, looking at the shore, not more than a mile away, and the water of the Mediterranean. which is every bit as blue as it's cracked up to be. This was well within Spanish waters, not more than 60 kilometers from Barcelona as a matter of fact. Every once in a while we would pass a fishing village with the boats drawn up on the beach. From a distance the boats looked like fish lying out in the sun. Some of the hills came rolling right down to the water. Everything looked bright and completely peaceful. We were feeling quite happy at finally being practically in Spain after so much delay in New York and in France. Suddenly we heard a dull thud—not a bang, not sharp at all, like a heavy push. The boat shook and threw me from the railing against the cabin wall. The people started running from the back of the boat towards me. I don't know what I thought had happened...

Love to Mama. Tell Pop I'll write soon to him.

Your brother, 'the big stiff'

Jack

Es pot ajudar puntualment els grups que els costi traduir la carta, la traducció és:

25 de setembre de 1937

He rebut una carta d'en Pop fa uns quants dies on em diu que tu m'has enviat una carta personal. Fins ara no l'he rebut, tot i que l'estic esperant des de fa temps. Suposo que en deus haver estat esperant una de meua tant de temps com jo, però és molt difícil aquí fora poder concentrar la ment per escriure una carta acceptable. Quan rebis aquesta carta farà més de cinc mesos que vaig marxar de casa i més de quatre que estic a Espanya. Ara crec que és segur poder parlar de la meua arribada aquí (...) De tant en tant, em colpeja la idea que estic viu a un maleït afortunat accident. El meu camarot en el vaixell era situat just darrere de la sala de màquines. Les ordres eren que ens quedéssim a sota la coberta tot el temps o en els camarots o en els corredors. Però aquell diumenge, a la tarda, poc després de dinar, vaig demanar i aconseguir permís per anar a la secció mitja del vaixell, on s'hi trobaven allotjats la major part dels meus amics americans, per assistir a una reunió de camarades. Després de la reunió em vaig quedar una estona a xerrar amb alguns dels nois. Tres de nosaltres, estàvem inclinats sobre la barana mirant la riba a no més d'una milla de distància i cada trosset de mar era tan blau que no podia ser-ho més. Això era dins les aigües espanyoles, de fet, a no més de 60km de Barcelona. De tant en tant passàvem per algun poble de pescadors amb les seves barques varades a la platja. Des de la distància els bots semblàvem peixos estirats al sol. Alguns turons baixaven directes fins l'aigua. Tot semblava brillant i tranquil. Ens sentíem força feliços perquè pràcticament érem a Espanya després de tanta demora a Nova York i França. De cop vam sentir un soroll sord, esmussat –un cop gens agut-, com una empenta forta. El vaixell em va sacsejar i em va llançar de la barana contra la paret del camarot. Tothom va començar a córrer des de la part de darrere del vaixell en direcció a mi. No sabia què podia haver passat...

Quan resolen el primer enigma i entreguen les respostes correctes, se'ls dona el segon sobre que conté un tros quadrat de paper de cel·lofana vermell, no cal que sigui gaire gran i el següent missatge que s'ha d'imprimir en colors perquè els alumnes el puguin resoldre. Per trobar la resposta hauran de deduir que cal posar el paper de cel·lofana vermell a sobre del paper per poder-lo llegir i així els apareixeran les lletres que formen la resposta correcta que és "CAIXA ESTÀ A CONSERGERIA, LA CONTRASENYA ÉS ANY QUE VA COMENÇAR GUERRA CIVIL".

Per fer aquesta prova caldrà comptar amb la complicitat de consergeria que només podrà entregar les caixes als grups que diguin bé la contrasenya: 1936.

Si es vol triar un altre espai de l'institut per anar a buscar les caixes es pot crear un missatge nou en aquesta web:

<https://eduescaperoom.com/codificador-de-colores/>

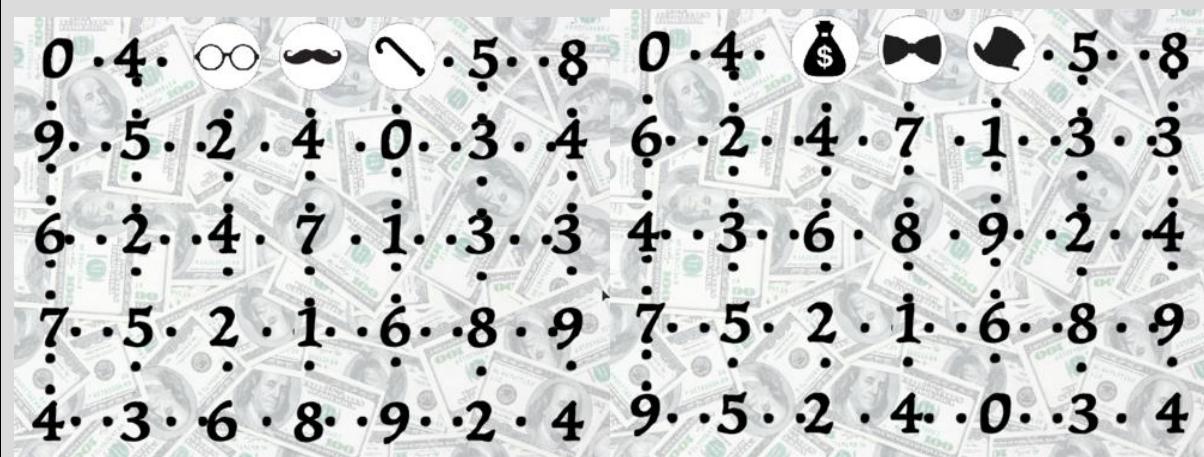
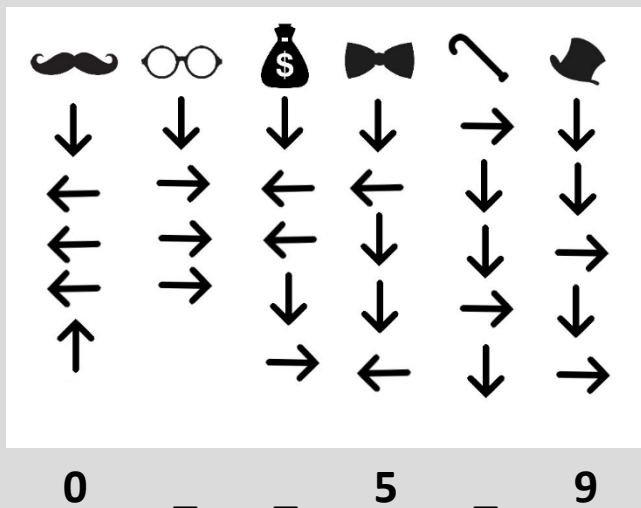
Als combatents d'un dels bàndols de la Guerra Civil se'ls anomenava *ROJOS*, aquest és el color que us ajudarà a trobar la caixa.

u Y p c a Z N l a q z P N a i e d x L x o a u
A g Z r e c 4 F a s B B c t A 9 4 N N à F K
e w J G p a T 4 P l a 1 c n o n H r J y n 0 j
s P U e o t 8 r l Q B W A g 7 k Y 3 e N r p i
3 i P 7 x L C a m 8 j J q l r 7 H a e c E W b
n a c H E v o L R L O n t m t f E Q l 4 r z T
a F T P u n s S A S S x e x T n W x G y B
A t a v b l C D g N Z é v s e j D 8 g n P a V
z n K h y Q g 4 7 t B q l q i n o u H T y e B
5 Q K e P 5 v 3 w c O a V L 4 f m c J J r n
U o G s 3 2 m h D b e E n 4 t ç S a X r r S
O l o a 9 p U g M G b 8 u g r S x d e r r Z r
F t r l x i o a a D Z C 7 m i j l Q v d g d 9 i P
l

Quan arriben a consergeria si han dit bé la contrasenya, els donaran una caixa tancada amb un encadenat amb un sobre enganxat a la part exterior, dins el sobre hi ha les instruccions per poder obrir l'encadenat. La combinació correcta és **339** cal introduir-la prèviament en els cadenats.

MATERIAL PER ELS ALUMNES TERCER ENIGMA (cal posar-ho dins un sobre enganxat a l'exterior de la caixa que se'ls entregarà)

Per poder obrir el cademat necessiteu trobar els 3 números que falten en aquesta sèrie:

Quan obren la caixa troben tot de documentació i un full d'instruccions perquè després de mirar totes les fotografies i llegir els documents puguin plantejar la seva hipòtesis.

Ho han de fer en el temps que els queda, per tant és important que tots els components del grup col·laborin per poder acabar. Se'ls dona una guia amb preguntes perquè primer contestin les preguntes i amb les respostes puguin elaborar l'escrit final amb la seva hipòtesis del que li va passar al Rob MacDonald i als seus companys. L'han de lliurar al acabar la sessió.

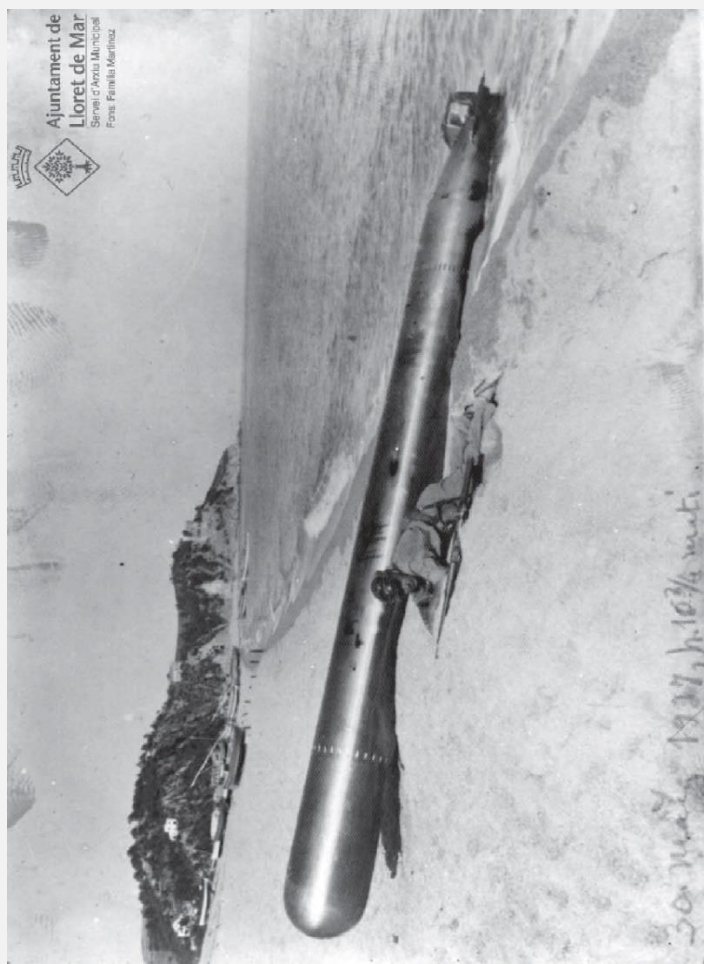
MATERIAL PER ELS ALUMNES: CAIXA AMB FEINA FINAL SCAPE ROOM.

Ara que ja heu aconseguit trobar tots els documents. Llegiu-los bé, observeu les fotografies i amb aquesta informació i la que ja havíeu deduït de la primera carta, escriviu una redacció explicant la vostra hipòtesi del que li va passar al Rob MacDonald i als seus companys .

A l'escrit heu de poder respondre les següents preguntes que us han de servir de guia per redactar-lo.

- Què era el *Ciudad de Barcelona*?
- Què li va passar?
- Quina data (dia, mes i any)?
- A on va passar?
- Com va morir en Rob MacDonald? Hi va haver més víctimes?
- Per què us sembla que aquests nois intentaven arribar a Catalunya? De quins països venien?
- Què estava passant en aquells moments a Espanya?
- Com van reaccionar les persones que van veure el que estava passant? Què van fer?
- Qui us sembla que devia ser l'home de la fotografia?

DOCUMENTS I FOTOGRAFIES PER POSAR DINS DE TOTES LES CAIXES:

The Daily Independent, Saturday, June, 19, 1937

AMERICAN VOLUNTEERS MAY HAVE GONE DOWN IN SHIP

Rome, June 18.—(U.P.)—One hundred and four Americans, volunteers in the Spanish Loyalist armies, were believed to have drowned when the Loyalist steamship Ciudad de Barcelona sank in the Mediterranean recently, the Giornale D'Italia said tonight.

The Fascist newspaper said that, in addition to the Americans 900 other foreign volunteers probably were lost.

The Ciudad de Barcelona was sunk in the Mediterranean, between Barcelona and Valencia, two weeks ago. Loyalist authorities at Valencia said it was torpedoed by an unidentified foreign submarine.

Carta de Jack Freeman al seu germà, en Jack era de Nova York. Aquesta carta és del 25 de setembre de 1937. Extreta de: *Des de Madrid 1937: Cartes de la Brigada Abraham Lincoln de la guerra civil espanyola*. Copyright © 1996 per Routledge

...No sabia què podia haver passat –xoc amb una roca probablement- en realitat no pensava en un torpede perquè, ni així, jo pensava en la guerra. De totes maneres vaig començar a cridar “No us exciteu, no us poseu nerviosos”. Ho havia cridat 3 o 4 vegades quan me’n vaig adonar del fum dens i marró a la part de darrere del vaixell. Aleshores vaig percebre el problema i d’alguna manera vaig anar a raure en una llanxa de socors que era aproximadament a 10 peus de distància. Mai he estat capaç de recordar si vaig brincar, saltar, avançar lentament o vaig pujar en aquell bot salvavides, però hi vaig entrar. En algun lloc durant aquest temps em vaig fer mal en una cama, però no sé com. Aquest va ser l’únic dany que vaig patir i no vaig descobrir la crosta fins unes quantes hores més tard. Jo vaig ser un dels primers d’entrar al bot i es va omplir molt ràpid ja que era el que estava al mig i era de més fàcil accés. Les maleïdes cordes estaven lligades amb filferro però hi havia dos mariners americans (no tripulants) que les van tallar amb destrals. Quan lliscàvem cap a baix de l’aigua, un d’aquests mariners va comentar “Devem haver xocat amb una mina”. Ens vam allunyar una mica del vaixell gran, però la majoria de la gent, francesos i espanyols, estaven massa excitats, al principi, per poder fer cap mena de rem organitzat, aleshores vam anar molt poc a poc i jo tenia la possibilitat de veure què passava a l’aigua al voltant nostre i en el vaixell gran. El torpede –ara sabem que era un torpede perquè algunes persones en el vaixell l’havien vist avançar per dins de l’aigua– va colpejar, pel que sembla, només a la popa a la sala de màquines, en altres paraules, havia anat directament al meu camarot. Els companys que eren dormint o descansant sota la coberta, dos d’ells al meu camarot, no van tenir absolutament cap possibilitat de sortir-se’n. La quarta part de darrere de vaixell va saltar quan el torpede el va colpejar i es va enfonsar immediatament. Dos bots salvavides que eren penjats van caure abans que els poguessin deslligar. La major part de la gent van saltar o van ser llançats a l’aigua. Els salvavides eren a sota de la coberta, al camarot, i no hi ha haver cap possibilitat de baixar-hi, només n’hi havia alguns a la part davantera del vaixell. La resta del vaixell des de la sala de màquines cap endavant també es va enfonsar molt ràpidament. En menys de set minuts (després vam valorar el temps) no quedava res a sobre de l’aigua, només el punt de proa i un pobre noi dret a sobre que no sabia nedar i també va acabar enfonsant-se. Va ser una situació caòtica i ben desagradable. Alguns companys van morir mentre dormien, altres van quedar atrapats sota les cobertes (els podem fer aguantar la situació cantant la “International”), d’altres van ser colpejats per peces de fusta o de ferro i uns quants es van ofegar, encara que la major part dels que van caure a l’aigua van poder mantenir-se en moviment fins que van ser rescatats. Però considerant la velocitat a la que es va enfonsar el vaixell, vam tenir, sorprenentment, menys baixes que, per exemple, els vaixells més torpedinats de la Guerra Mundial. El diari “Daily Worker” va exagerar molt i va donar unes xifres més altes de les pèrdues reals. Abans de tocar terra vam tenir un ensurt més. Just abans que el vaixell s’acabés d’enfonsar completament, de cop vam sentir un motor i alçant la vista vam veure un avió venir directe cap a nosaltres. Quan un avió vola directament cap a tu, no es pot veure cap de les seves insígnies i potser ens havia de bombardejar i volia amartellar-nos. Els nois que eren a l’aigua van començar a cridar per avisar-se l’un a l’altre per esquivar-lo i un dels companys del nostre bot es va tirar a l’aigua.

Em vaig ficar al fons del bot (no sé com vaig poder creure que això em protegiria), però mai em vaig sentir tan condemnadament espantat en tota la meua vida. Tenia aquest terrible fet com una obsessió dins el meu cap i no hi podia fer res. Crec que estava tan espantat fins al punt de cagar-me als pantalons. Però pel nostre alleujament, l’avió, sobtadament, va girar 100 iardes davant nostre i va deixar caure una bomba sobre un punt on creia que hi havia un submarí. Deuria errar, perquè no vam veure ni petroli ni cap resta de res a part del nostre vaixell. Els vaixells de pesca d’una ciutat propera ens van rescatar al cap d’una estoneta i van treure els companys de l’aigua. Vam organitzar el nostre rem i vam arribar a la platja sense problemes. La gent de la ciutat ens van inundar amb roba, mantes i galons i galons de conyac. Els barracons de la ciutat van ser convertits en hospital i oficina central pels rescatats. Mai havia vist tantes complicitats com hi havia entre els amics en aquest quarter. Fins i tot vaig saltar amb tres nois que mai hagués esperat veure de nou. Però el company amb el qual havia viatjat a Nova York i vam estar a França no el vaig veure. Vaig guardar en el meu cap els crits que feia a la gent dient que no estiguessin excitats i l’avió dirigint-se a nosaltres. Esperava ser capaç de resistir. Vaig tenir un final afortunat, no com altres que no van poder resistir. El torpede va anar contra el meu camarot però, afortunadament; jo no hi era, només hi havia dos bots salvavides i per sort jo era en un d’ells; un avió venia cap a nosaltres i per sort era un partidari del govern vigent. En altres paraules, afortunat.

Haviem estat esperant a Marsella durant una setmana. En aquest moment tothom al poble sabia qui érem i on anàvem. Tot tipus de persones se'ns acostaven a nosaltres i ens desitjaven que ens anés tot bé. La frontera havia estat tancada, de manera que vam haver d'anar per mar. La vigília del 29 de maig del 1937, rebem les ordres que hem de marxar. Mentre els mariners d'un vaixell de càrrega italià de prop nostre miraven amb incredulitat a uns 250 "passatgers" que portaven maletes barates de cartró, i molts d'ells amb boines es presentaven a bord del vaixell de càrrega espanyol Ciudad de Barcelona. Hauria estat de comèdia si no fos per...

Sota la foscor que ens cobria, ens vam posar rumb a Barcelona. Hi havia uns 250 homes a bord, procedents de tot Europa i uns de 50 dels Estats Units. Entre els nord-americans hi havia en Bill Cantor, en Davis Solly, en Nemeroff Murray, i jo (Més tard vaig saber que també hi eren en Carl Cannon i en Bob Reed.) També hi havia en Bob Schultz, capità de l'equip de natació de la Universitat de Brooklyn. Un altre home, anomenat John Kozar, que havia estat mariner i miner a Pennsylvania. Salpàvem a mitjanit, i a l'alba, estava clar que, estàvem, amb seguretat, vorejant la costa. En algun lloc, prop del migdia, un hidroavió republicà va volar molt a prop. El pilot gesticulava i apuntava alguna cosa prop de l'aigua. L'advertència no es va entendre o no es va actuar en conseqüència. Molts dels homes estaven sota de les cobertes... Recordo un soroll sord, sord, i es va estremir tot el vaixell sencer. En qüestió de minuts, es va inclinar bruscament i va començar a enfonsar-se per la popa. Va haver-hi un gran xivarri originat pels homes van córrer cap als molt pocs bots salvavides. Recordo un bot salvavides carregat, bolcar i estavellar-se sobre els seus ocupants. Recordo les cares dels homes atrapats cridant en els ulls de bou. I per sobre de tot el que recordo són uns mariners que llançaven alguna cosa al mar. Em vaig tirar a l'aigua i vaig començar a nedar, per evitar ser arrossegat i xuclat. Gairebé immediatament, em vaig sentir culpable i vaig nedar de tornada per ajudar en el rescat dels camarades. Els vaixells de pesca de la veïna localitat de Malgrat ja estaven en camí i l'hidroavió estava surant a prop, gairebé es va bolcar pels nombrosos homes que s'aferraven als seus pontons. A mesura que arribàvem a la costa, trobàvem centenars de vilatans que ens esperaven amb tovalloles, mantes, i fi ns i tot algun licor. Aquella nit hi va haver una reunió a la Casa del Poble. Lluís Companys es va acostar des de Barcelona i va fer un discurs de benvinguda. Hi havia un munt d'altres discursos, també. Se'ns va dir que podiem canviar d'idea i tornar a casa si així ho desitjàvem. Només un home va aprofitar aquesta oferta.

L'endemà ens van pujar a un tren, enmig dels comiats entranyables dels habitants de la zona, i poc després estàvem a l'estació de tren de Barcelona. Una breu estada a la caserna de Karl Marx i ens en vam anar cap a Albacete, i d'allí a la ciutat de formació de Tarazona de la Mancha.

Abe Osheroff, De nostra lluita: els escrits dels Veterans de la Brigada Abraham Lincoln, Espanya 1936-1939. Copyright © 1987 per els veterans de la Brigada Abraham Lincoln

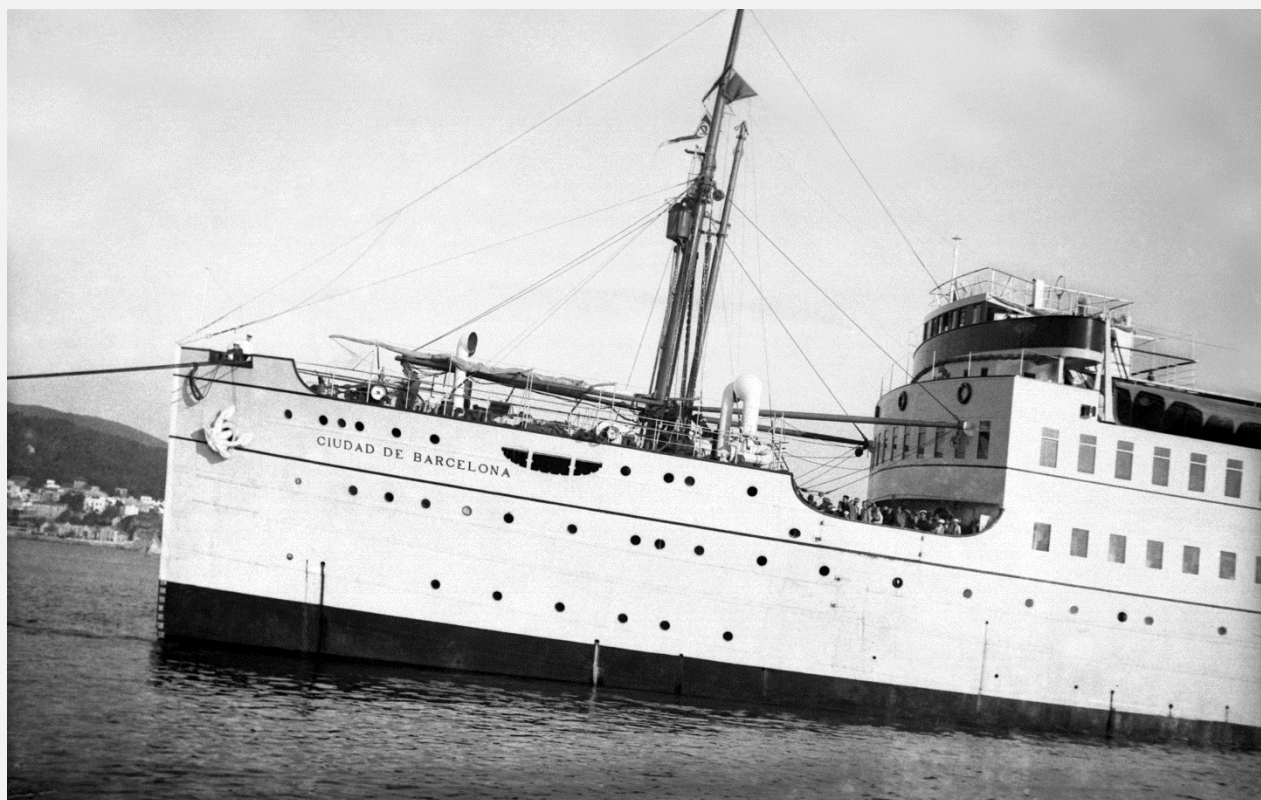
We went by sea to Barcelona. We were told that we could not go by land because the anarchists were at the border and would shoot us. Our boat was sunk by a submarine — it was said to be an Italian submarine. When the torpedo hit the ship I went over the side and was picked up by a fishing boat after twenty-five minutes in the water. Sixty-five men went down with the ship. I was deeply stirred by the way in which the boys who were left on the boat sang the Internationale as the ship went down. Among them was my friend, Robert MacDonald, who enlisted me.

My first surprise was to find that the fishermen who rescued me in their boat were anarchists. I had been warned that the anarchists were our enemies as well as the fascists and that they would shoot us. Yet here they were rescuing me and the other comrades who were in the water. When I reached the shore I was treated by these anarchist fisherfolk with a sympathy and care which I shall never forget. After receiving treatment in hospital I was taken to the home of an anarchist and treated with the utmost kindness.

Conway Martin, Robert; *The 1936-37 Spanish Revolution: with the International Brigade.*

El vaixell navegava a poques milles de la costa espanyola, semblava ser a tres o quatre milles de distància. Molts de nosaltres érem a coberta. Un parell de vegades un avió va volar des de terra en cercle al voltant de la nau, gairebé al nivell del topall del pal, es podien veure les marques vermelles de l'avió i el pilot ens saludava des de la cabina oberta, i tots agitàvem els punys apretats en senyal de salutació. Al voltant de les dues de la tarda ens van dir que érem a uns quaranta quilòmetres de Barcelona, i hi arribariem a les cinc. Vaig anar a la cabina per descansar abans d'arribar a Barcelona, i just m'acabava d'estirar al llit, quan la terrible explosió es va produir. El vaixell va semblar saltar literalment des de l'aigua, amarat de nou amb una esgarripança que es podia sentir clarament a continuació, sense fer soroll per arribar a aturar-se. Vaig saltar del llit i vaig començar a lligar-me de forma automàtica una armilla salvavides. Pensava que un gran projectil d'una arma de foc naval havia caigut just en el pont. Estava equivocat. Érem torpedinats per un submarí italià. Vaig sortir de la cabina agafant l'altre armilla salvavides, vaig trobar a n'en Georges Sarvas a la porta de la cabina i li vaig donar l'armilla perquè se la posés i sortís fora. Quan vaig arribar a la coberta, una visió horrible em va donar una bufetada. La popa del vaixell ja estava sota l'aigua i es girava lentament cap al costat de babord. Tot al voltant de la nau era una massa de restes flotants: barrils, caixes, estoigs, taulers, lones, somiers de fusta, i entre tots aquestes restes, es balancejaven els caps i els cossos flotants, i al voltant dels cossos el mar carmesí de sang. Penjant a estribord de la nau sobre unes planxes hi havia un bot salvavides amb les cordes atrapades per cables en els blocs de pescar. En el bot salvavides hi deuria haver uns cinquanta homes drets dintre i un estava tallant els cables a cops de destrat. Quan, finalment, el cable va ser tallat, el bot es va enfonsar dins el mar per la sobrecàrrega de manera que se'n va anar directament al fons. Tot el que havia de fer era caminar des de la borda del vaixell al mar. Va ser una experiència veritablement terrible, vaig començar a nedar lluny de la nau, a la vegada, mirava cap enrere amb fascinació per la nau que s'enfonsava tan ràpidament. De sobte, va aparèixer en la coberta de proa en Karl Francis, un del nostre grup, agafat fortament amb les mans a la borda del vaixell, fins que va arribar a poder estrènyer entre els seus braços el màstil petit (pal de gat). Els homes van cridar en Karl perquè saltés, però es estava paratitzat pel xoc. Després el vaixell es va enfonsar en silenci i això va ser l'últim d'en Karl. Tot va passar en cinc minuts des de l'atac amb torpedes.

Records de Ronald Liversedge, fragment extret del seu llibre de memòries Mac-Pap. Memoir of a Canadian in the Spanish Civil War.

llibertat

òrgan oficial antifeixista del consell municipal

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Barri de Sarrià, 18 — Telèf. 8.7.036

ANY II

Mataró, diàlegs 31 maig 1937

NUM. 267

NUMERO SOLT: 15 cts
SUBSCRIPCIÓ: 2'50 P. ESETES MRS

Si calguessin proves
diríem que podem de-
mostrar que el vaixell
torpedinat ahir no fou
per un submarí italià.
Però no són proves
el que manca, sinó ver-
gonya.

Ahir, davant de Malgrat

Torpedinament del vaixell «Ciudad de Barcelona»

La notícia a Mataró

Pocs minuts més de les dues de la tarda, un dels comandaris polítics de la Caserna, Pere Mandil, va rebre avís per telèfon d'un de Malgrat que un vaixell s'enfonsava davant d'aquella platja. Immediatament s'organitzà un equip de salvament i als pocs minuts sortiren les ambulàncies de la Mutualitat, l'Alfonsa Marañón i la Creu Roja local, i diversos camions i cotxes en direcció a aquella ciutat veïna.

El fet

La motonau «Ciudad de Barcelona» navegava amb rumb a Barcelona, procedint de Marsella, quan trobant-se a uns set-cents metres de la platja davant de Malgrat, rebé un torpede que no féu blanc i pocs minuts després un altre que tocà al costat esquerre de popa. Des de terra alguns veïns de Malgrat veïen perfectament l'estela del torpede.

En produir-se l'explosió el vaixell s'enfonsà amb una rapidesa fulminant. Dos minuts després havia desaparegut.

Els treballs de salvament

Immediatament es llançaren a la mar totes les barques que hi havia per la platja i des de l'Ajuntament de Malgrat es telefonà a tot arreu demanant auxilli.

Devant del perill imminent que corrien, ja que els mariners havien dividit el primer torpede, ja havien llançat algunes barques a l'olga.

L'ambulància de la «M. A. M.» fou la primera d'arribar a Malgrat i carregà els dos ferits més greus que arribaren a la platja i els traslladà ràpidament a Barcelona.

La Creu Roja de Mataró amb la seva ambulància i tres camions més, arribà a Malgrat realitzant una tasca admirable des dels primers moments de l'accident.

Seguidament arribaren diverses ambulàncies més de Barcelona les quals anaven recollint els ferits.

Diversos metges prestaren els primers auxilis. Els supervivents eren auxiliats a la caserna d'Artilleria i a l'Hospital de Malgrat.

Les víctimes

El vaixell portava, entre passatgers i tripulació, unes dues-centes vint persones i amb la rapidesa que s'enfonsà hom temia als primers moments que el nombre de víctimes seria elevadíssim, però a darrera hora de la tarda quan s'hagué fet el recompte dels ferits i dels que estaven descompats per les cures del poble

hom pogué establir el número de desapareguts: una cinquantena dels quals, a la tarda, s'havien recollit cinc cadàvers.

El President Companys

Poca estona després de l'accident arribà a Malgrat el President Companys a fi de recollir la impressió personal del fet. Acompanyaren el President les autoritats de Malgrat.

Referències

Hom recollí la versió que davant de Pineda un vaixell mercant havia ja esquivat dos torpedes, un dels quals, sense esclatar, va ferir un noi que es banyava a la platja. El torpede és de fabricació italiana, la qual cosa fa pensar que el submarí era italià. La referència oficial que es facilità ja confirma aquesta versió. El «Ciudad de Barcelona» anava escortat per un avió el qual perseguí el submarí llançant-li dues bombes. Hom dels també que, tenint referències de la presència d'aquest submarí, des de l'aviació havien suggerit la conveniència de pernoctar al port de Sant Feliu de Guíxols, però que el capità, corregit, insistí a continuar el viatge cap a Barcelona.

Per la festivitat del dia i per la bonança del temps, la platja era ahir molt concorreguda i hom pogué disposar l'organització del salvament amb rapidesa. Per cert que en un moment la presència d'un avió italià va produir alarma en la platja plena de gent.

La referència oficial

Anit el delegat general d'Ordre Públic a Catalunya trameté la següent nota:

«Ahir, al mitjà, un submarí, que, segons totes les informacions recollides per aquesta Delegació, pot afirmar-se, sense per a equivocar-se, que era de nacionalitat italiana, atacà en algunes jurisdiccions un vaixell mercant espanyol, sense produir-li, però, sortosament, dany de cap mena, ja que no feren blanc cap dels torpedes que li foren llançats. Un d'aquests torpedes fou recollit a la platja de Pineda, on es cadiren immediatament els tècnics, per tal d'examinar-lo, i comprovaren que es tractava d'un artefacte de fabricació italiana.

El mateix submarí, a les tres de la tarda, atacà, així mateix, en algunes jurisdiccions, a l'allura de Malgrat, la motonau «Ciudad de Barcelona», la qual s'enfonsà en pocs minuts.

A cinquanta milles de la línia dels pessegers ofegats, i són diversos els ferits recollits pels heroics pescadors

NOTES DEL MUNICIPI

Extracte dels acords presos pel Comitè Permanent el dia 26 de març del 1937

(Acabament)

Aprovar les següents factures:
Companyia General d'Electricitat S. A., 1.946'50 ptes.; Smill Sortit, 61'00; Pont Industrial Col·lectiva, 74'15 i 161'60; J. Vinyals, 345'36; Antoni Olives, 1.001'85, 221'20, 110'00 i 265'26; Col·lectivitat de Castelló, 16'00; Francesc Rei, 7'00; Cooperativa de Producció d'Obrers Fusters, 86'20 ptes.; Sebastià Bofill Ferrer, 145'60; Vda. de Manuel Corredó; Llorenç Bonet, 628'00; Centre de Centricitats d'Obrers, 4.989'16; i Salvador Huesca, 65.

Aprovar la factura de la Brigada del Municipi i Sindicat de Pinors, ascendente a 3.890'13 ptes. més 576'02 pel recàrrec del 25 per 100 sobre l'import de les obres.

Destinar 500 ptes. per a l'adquisició d'un cuixó-ambidex destintat als serveis del Municipi.

Confiar els treballs de fusteria de l'edifici destinat a tallers i serveis municipals contra incendis, al Taller de Fusteria Col·lectivitat n.º 1, amb el pressupost de 6.404'10 ptes.

Que quedi demanat la taula, la instal·lació del Comitè de Festes del Consell de Sanitat de Guerra de la Generalitat de Catalunya, la qual sol·licita autorització per a celebrar un festival de proves atlètiques.

Així mateix, la petició dels Boys Scouts de Catalunya, delegats a aquesta ciutat, que demanen autorització per a col·locar un cartell a l'entrada del carrer de Barcelona.

D'Assistència Social, aprovar el dictamen que proposa modificar la denominació d'«Assistència Municipal» per la d'«Assistència Social».

De Proveriments, aprovar l'avia presentat per la Comissió Municipal d'aquest Departament per mitjà del qual es recomana a tots els industrials majors i menors de queviures i similars, l'obligació que tenen de declarar a aquesta Conselleria, tota classe

de la costa, els quals acudiren seguidament a salvar la vida que el feixisme volgué fer víctimes de la seva covarda agressió.

En fi...

Una tarda més de dol en la tranquil·la mar Mediterrània, que els feixistes han convertit en teatre d'una guerra, amb aquestes agressions covardes. No esperem l'hora de la revenja. Esperem l'hora de la justícia que arribarà aviat.

Llanterna màgica

Per POPEYE

Jo sóc

Lector amic:

Eli és.

Tu ets.

Jo sóc.

Bé: i nosaltres tres, què som?

El verb ésser denota existència i realitat; també significa, la manera d'existir.

En la seva acceptació d'existir, el verb ésser representa essència. Quan vol dir realitat, es refereix a quelcom evident i clar.

I equival a la forma d'obrar i pensar quan representa la manera de viure.

L'essència leva, la meua i la d'aquell, està formada per allò que en nosaltres és permanent i invariable. És essència d'home.

Molts homes, però, no recordant-se que l'essència és també una autència volent d'olor intensa, s'obliden de tapar el cervell—el cervell és la botella que conté l'essència d'home—. Llavors l'essència d'home que els caracteritzava, es volatiliza i de l'home només en resta la carcassa.

Realment, nosaltres existim.

Però, és clar i evident això?

Com ho saps, tu, que existeixes, amic meu?

No, tu no ho saps que existeixes.

Perquè tu et creus que ets l'aire, aquell altre que tu voldries ésser, però que no l'ets.

El que has de fer, doncs, és suparrar-te, aconseguir ésser aquell home que la teua llumina l'ha fet creure que és i, en aquest cas sí, en aquest cas la teua existència serà quelcom real i tangible, quelcom que valdrà la pena.

Com vivim i com obrem nosaltres?

Amb el cap o amb els peus?

Si amb el cap, som; perquè el cap no el tenim per a lluir-lo ben pentinat.

Si amb els peus, no som; perquè els peus els tenim per a ensopegar; que les ensopegades ensenyen a caminar.

Jo sóc!

Ja ho saps bé?

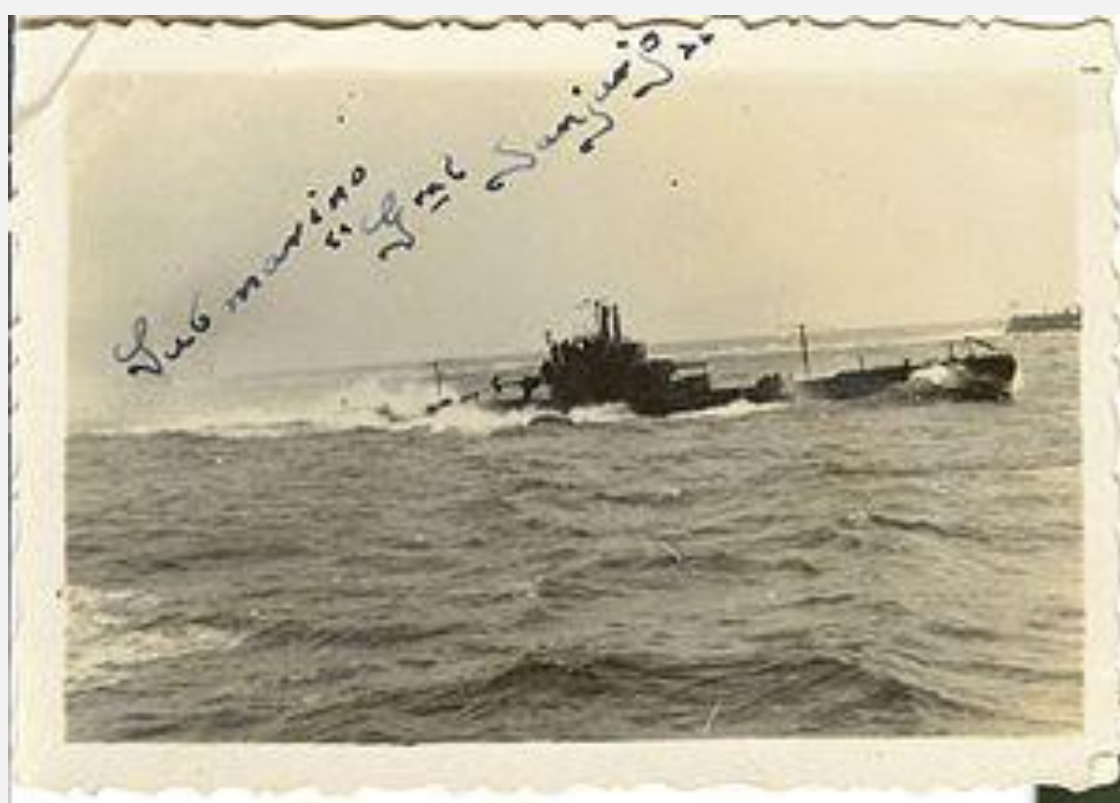
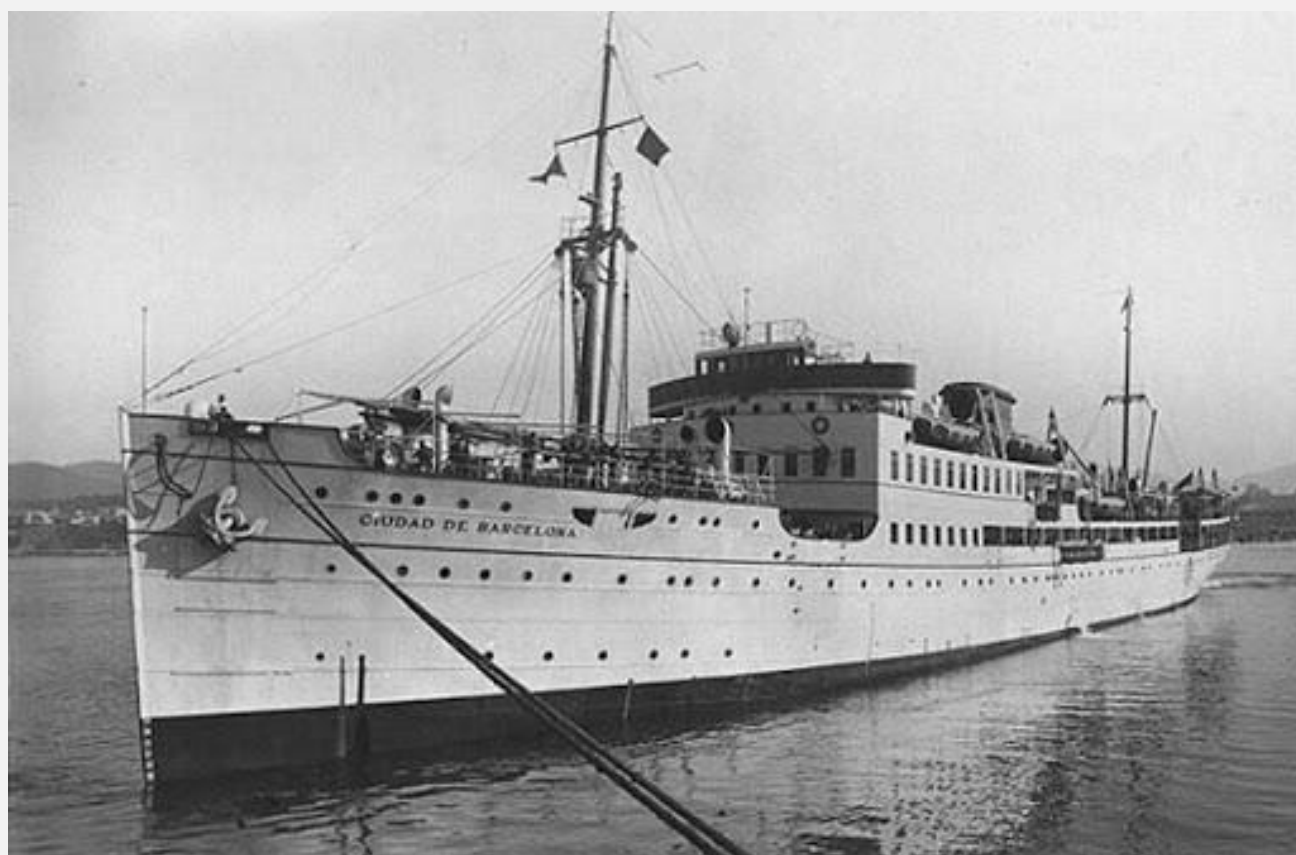
d'articles de queviures que lluiran amb existència, i així mateix les existències de despulls, grans i altres articles propis per a engreixar bestier.

Aprovar la instància relativa a la renúncia formulada per la ciutadana Dolores Trencs i Almir, del lloc de venda n.º 13 de la Plaça de la Constitució.

Aprovar el dictamen que estableix, a partir del dia primer d'abril, la nova Tarifa Familiar de Racionalment, el preu de la qual—pels caps de família—serà d'una peseta.

Sensonar els següents industrials: Josep Pons, Genís Doneddu i Co-

A.

LA VANGUARDIA

BARCELONA
Año I. V. Número 92.644

DIARIO AL SERVICIO DE LA DEMOCRACIA
Oficina: Pelayo, 28 - Teléfono 14135

15 céntimos
Martes 1 de junio de 1937

Cinco barcos alemanes bombardean Almería Un submarino italiano hunde al «Ciudad de Barcelona» Los Gobiernos de Alemania e Italia califican estas dos agresiones de actos de represalias

EDITORIAL

Que cada uno cumpla con su deber

Estaba previsto. El fascismo europeo se ha desmascarado una vez más. Obedece a una ley biológica inevitable. El fascismo es como es y no puede ser de otra manera. El juego de contemporalizaciones a que está sometida la Europa democrática desde hace unos años es su mejor caldo de cultivo. El fascismo vive, crece y prospera a costa de la prudencia de los demás. Va hasta donde le dejan, ciertamente, hasta ahora le han dejado llegar, impune, a donde se ha propuesto. Es inútil pensar que su agresividad orgánica pueda reducirse con buenas palabras amables y concesiones gentiles. Una mentalidad inferior de este tipo se engaña, por el contrario, cuando encuentra un ambiente así. Contra el fascismo desencadenado sobre Europa no hay sino la violencia. Todo lo demás sirve para darle pábulo. Y a este punto, después de diez meses de claudicaciones monstruosas por parte de las naciones democráticas, hemos llegado. Durante diez meses Italia y Alemania nos han hecho la guerra poniendo en funciones los elementos que creían suficientes u no

Sería pueril negar — está en la conciencia de todos los españoles — que nos encontramos en el momento culminante de la guerra. Escribimos con la máxima serenidad y conscientes de la responsabilidad de nuestras palabras. No tocamos a rebato, ni esgrimimos tópicos patrióticos. Decimos la verdad sencilla y escueta que los españoles merecen, porque en los diez meses pasados han conquistado, plenamente, el derecho a la verdad, signo de los grandes pueblos.

Últimas horas graves y decisivas, las más graves desde el 19 de julio aca, las más decisivas también. Horas en que se impone una lúcida serenidad por parte de todos, gobernantes y gobernados. Ni exageraciones ni nerviosismos histéricos. España, consciente de sus destinos históricos, debe cumplir con su deber y se apresura a cumplirlo. Que cada español, desde el más alto al más bajo, cumpla con el suyo.

TELEGRAMA DE PROTESTA

«Presidente Generalidad de Cataluña a pre-

El hundimiento del «Ciudad de Barcelona» El torpedo hizo explosión en el cuarto de máquinas de la motonave

Referencia oficial

El domingo por la noche el delegado general de Orden público facilitó la siguiente referencia del criminal atentado perpetrado en nuestras aguas jurisdiccionales:

«En la mañana de hoy, un submarino que, a juzgar por todas las informaciones de esta Delegación, puede afirmarse sin temor a equivocarse, era de nacionalidad italiana, atacó en aguas jurisdiccionales a un barco mercante español, sin causar, afortunadamente, daño alguno, por no haber hecho blanco en el mismo ninguno de los torpedos que contra él se lanzaron. Uno de los torpedos fue recogido en la playa de Calella, adonde acudieron inmediatamente los técnicos para examinarlo, comprobándose tratábase de un artefacto de fabricación italiana.

El mismo submarino, a las tres de la tarde, atacó, también en aguas jurisdiccionales, a la altura de Malgrat, a la motonave «Ciudad de Barcelona», que fue hundida en breves minutos.

Cinuenta son los pasajeros ahogados y varios los heridos recogidos por los heroicos pescadores de la costa, que acudieron inmediatamente a salvar la vida de los que el fascismo quiso hacer víctimas de su cobarde agresión.»

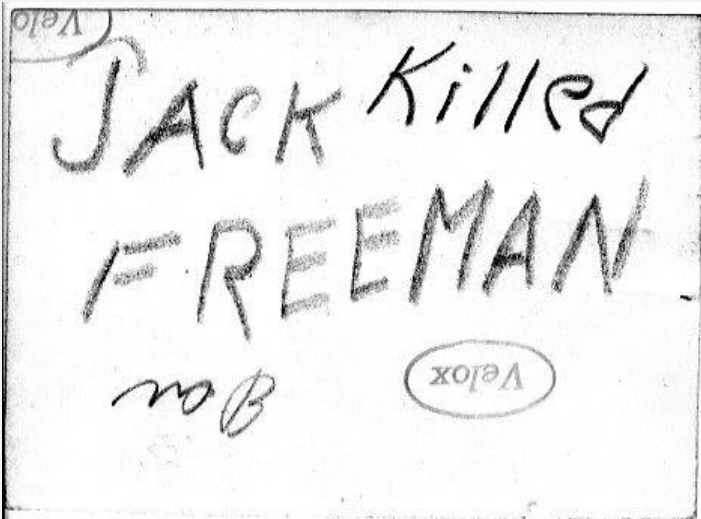
Unas declaraciones del delegado marítimo

El delegado marítimo accidental, camarada Maristany, hablando con los periodistas respecto al criminal atentado que costó la pérdida de la hermosa motonave «Ciudad de Barcelona», dijo que, al parecer, la intervención extranjera en la guerra marítima contra España se ha hecho ya con todo descaro. En pocas horas no sólo se ha hundido al «Ciudad de Barcelona» frente a las costas de Malgrat, sino que en aguas de Salou fue hundido también el pailebote «Granada», que traía para nuestro puerto un cargamento de cemento. Además, ha sido registrada la presencia de un submarino, que debe ser italiano o alemán, a la altura de Premiá de Mar, lo que ha sido señalado por los vigías que actúan en la costa catalana.

El camarada Maristany confirmó que los tripulantes del «Ciudad de Barcelona» se dieron cuenta de que les seguía un torpedo, lanzando por sorpresa por un submarino que no pudo ser visto. La agresión fue rápida, tanto, que no se tuvo tiempo de realizar ninguna maniobra para poder evitar el peligro, esquivando el proyectil. El barco fue tocado por la popa, penetrando por la bodega número tres, la cual se llenó rápidamente de agua por la vía abier-

A banda d'aquests documents i fotografies que han d'estar a cada una de les caixes perquè els grups puguin elaborar la seva hipòtesi, si es volen fer totes les activitats de la unitat, cada caixa ha de tenir una fotografia diferent d'un brigadista dels que viatjaven al vaixell, cada grup hauria de trobar el seu brigadista.

FOTOGRAFIES DELS BRIGADISTES PER POSAR DINS LES CAIXES (a cada caixa una de diferent):

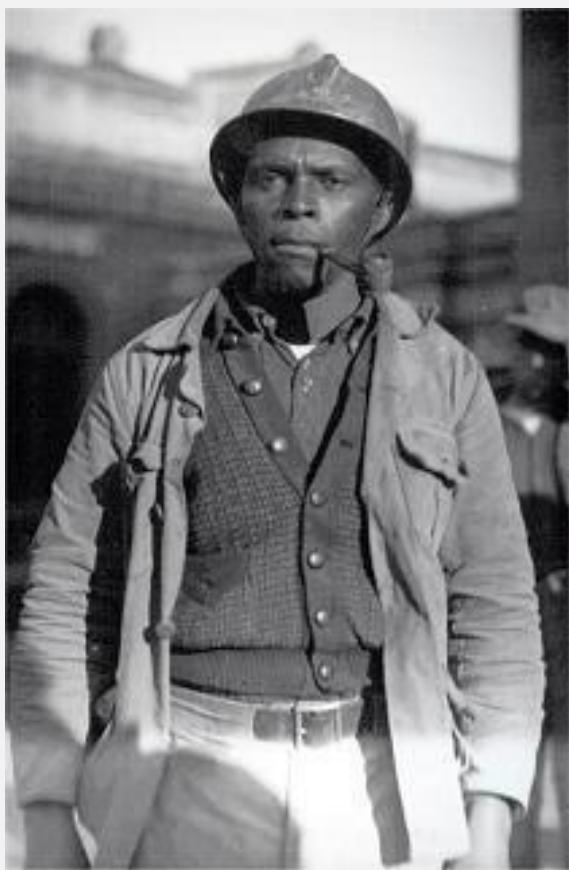
Jack Freeman

Harry Dobson

Samuel Romer

Claude Pringle

Larry Duke

Robert Lee Reed

Jack Kent "Taranaki Tiger"

Horace Kark

Herman Greenfield

Sidney Shostek
October, 1933

Sidney Shostek, defended democracy with the International Brigades (Lincoln Battalion)
Killed at Belchite September 6 1937 age 23

Sidney Shostek

Abe Osheroff

SEGONA PART: CONCLUSIÓ (1 o 2 sessions)

Per acabar l'activitat es demana a cada grup que expliqui la seva hipòtesi. Quan tots els grups han exposat els que els sembla que li va passar al Rob MacDonald de 1937 i als seus companys, se'ls explica la història real del *Ciudad de Barcelona* i es compara amb les hipòtesis proposades pels alumnes. Es demana als alumnes que expliquin quines dificultats han tingut fent d'historiadors. Es pot aprofitar la sessió de conclusió per explicar més a fons què van ser les Brigades Internacionals i la implicació de les potències estrangeres a la Guerra Civil. També es pot mostrar que la història de l'escultor és real i que en Ron MacDonald existeix i està construint un memorial per recordar els fets del *Ciudad de Barcelona*. Es pot ensenyar la web del projecte Solidarity Park als alumnes: <https://solidaritypark.com/> o si es vol fer una sessió de més, contactar amb en Rob MacDonald perquè els faci una xerrada en anglès explicant el seu projecte.

Contacte Rob MacDonald: Ciudadbcn37@gmail.com

Si es vol continuar desenvolupant la unitat didàctica s'ha de demanar als grups que es quedin la fotografia del brigadista que han trobat a la caixa i els documents perquè els serviran per l'activitat següent.

ACTIVITAT 2. LA HISTÒRIA DEL BRIGADISTA

Amb la informació que els alumnes han obtingut de l'activitat 1 i la fotografia del brigadista es proposa als grups que investiguin més a fons qui era i quin context històric va viure. L'objectiu és que buscant informació de la seva història de vida i reconstruint què li va passar, entenguin més a fons la guerra civil i l'època d'entreguerres. Cada grup haurà de cercar sobre el seu brigadista i se'ls proposarà elaborar un vídeo o un podcast amb la informació que han aconseguit trobar. El vídeo i el podcast s'han de fer en anglès o en català/castellà i subtítols en anglès per treballar les tres llengües. Els grups de treball seran els mateixos que a l'activitat 1 i la temporització és d'un mínim de 5 sessions a l'aula, més la feina que puguin fer després a casa de gravació o edició. A l'aula l'alumnat cerca informació, dissenya els guions i el pla de rodatge o gravació, se'ls poden facilitar espais perquè tot el procés es pugui fer a l'institut. És convenient combinar hores de les diferents matèries perquè els professors puguin anar guiant i assessorant els grups en la feina. En aquests enllaços podeu veure alguns dels vídeos i podcasts elaborats pels alumnes de l'IE Lloret que us poden servir com a exemple:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZFUYb-Yzb0c>

<https://www.youtube.com/watch?v=d7sriZN16jk>

<https://www.youtube.com/watch?v=hFUW0pQ6MBg>

<https://www.youtube.com/watch?v=U8lnbWVI6Ew>

MATERIAL PER ELS ALUMNES (ELABORACIÓ VÍDEO):

LA HISTÒRIA DEL BRIGADISTA

A l'activitat 1 heu pogut investigar la història del *Ciudad de Barcelona*, un vaixell que transportava brigadistes internacionals que venien a ajudar el bàndol republicà durant la Guerra Civil. A la sessió de conclusió també se us ha explicat més informació sobre qui eren aquestes brigades i perquè es van organitzar, a la següent activitat us proposem que continueu aprofundint en el tema.

Objectiu:

Cada grup va trobar una fotografia amb el nom d'un dels brigadistes internacionals que viatjava en el *Ciudad de Barcelona*. Heu de buscar informació sobre aquest brigadista i realitzar un vídeo de mínim 3 minuts màxim 5 minuts en anglès subtitulat en castellà, que expliqui la història d'aquest brigadista i què eren les brigades internacionals

Com busquem la informació?

Serà difícil que trobeu informació d'algunes d'aquestes persones a la Wikipedia, només alguns hi surten referenciats, però sí que podeu trobar informació sobre ells en aquestes dues bases de dades especialitzades en brigadistes internacionals. En les dues també s'hi inclouen enllaços de llibres i altres documents que us poden ajudar.

- La primera d'aquestes bases de dades és SIDBRINT (Sistema de Informació Digital sobre les Brigades Internacionals) creada per la Universitat de Barcelona en la que hi ha dades de prop de 20.000 brigadistes. En aquesta adreça podeu accedir al seu buscador: <http://sidbrint.ub.edu/es/search>
- La segona és la base de dades ALBA (Abraham Lincoln Brigade Archives), l'arxiu de la Brigada Lincoln on van lluitar els brigadistes nord-americans. Hi podeu accedir en aquesta adreça: <https://alba-valb.org/volunteer-database/>
- També podeu trobar informació sobre els brigadistes anglesos en aquesta base de dades: <http://www.international-brigades.org.uk/the-volunteers> I dels brigadistes canadencs en aquesta: <https://spanishcivilwar.ca/volunteers>
- En aquest dossier elaborat per commemorar el 80è aniversari de l'enfonsament del vaixell hi ha les biografies d'alguns brigadistes: <http://ammm.ajmalgrat.cat/viewer.vm?id=49517&lang=ca&view=hemeroteca>

També podeu tornar a revisar la carpeta de documents que va trobar a l'activitat 1 per si trobeu informació sobre el vostre brigadista.

Què hem d'explicar en el vídeo i com el fem? Punts més importants i pauta de com elaborar el guió.

En el vídeo hauríeu d'explicar:

- Context històric: situar la història a la Guerra Civil, explicar què eren les Brigades Internacionals, per què es van formar, quines raons van portar a milers d'homes a venir a ajudar al bàndol republicà.
- Les dades biogràfiques del vostre brigadista: nom, lloc i data de naixement, quin nivell d'estudis tenia, professió, si es va casar, va tenir fills...

- Quan va venir a lluitar a la Guerra Civil i com va arribar a Marsella on va agafar el *Ciudad de Barcelona*.
- Què li va passar durant l'enfonsament del *Ciudad de Barcelona*, si teniu sort i el vostre brigadista ho va deixar per escrit en alguna carta o document el podeu utilitzar.
- Si va sobreviure a l'enfonsament, heu d'explicar què li va passar després: va tornar al seu país, va lluitar a la guerra..
- Quan i com va morir.
- Reflexió/opinió sobre la seva història: què us ha sorprès, què us ha impressionat, penseu que a l'actualitat seria possible un moviment solidari i de lluita com el de les brigades internacionals?...
- Al final del vídeo, pot ser després dels crèdits, heu de triar un poema en català o castellà d'algun autor que expliqui alguna cosa de la Guerra Civil o l'exili i recitar-lo. El temps que trigueu a recitar el poema no comptabilitzarà en el temps final del vídeo.

Abans de començar a gravar cal tenir en compte:

- Triar a un company que sigui el càmera, així eviteu tenir trossos de vídeo amb diferents càmeres i que es vegin molt diferents.
- Graveu sempre en horitzontal.
- Heu de tenir en compte el so, hi ha vegades que quan es grava amb el mòbil el so no queda gaire bé, comproveu sempre després de gravar o bé afegiu el so després amb una veu en off.
- Podeu editar el vídeo amb el programa que trieu.
- Un cop acabat s'haurà de penjar a la carpeta del grup del projecte de Memòria Històrica al drive o portar-lo en un pendrive el dia de l'exposició.

FITXA GUIÓ a completar

Feu un resum en quatre o cinc línies de la idea base del vídeo:

Si hi apareixen personatges o altres elements expliqueu-los un per un:

Exposeu altres detalls del vídeo:

- Gravareu en color o en blanc i negre?
- Càmera fixa o en moviment?
- Quins elements extres necessitareu per gravar (vestuari, objectes...)
- Quines localitzacions heu pensat per gravar?
- Hi haurà diàlegs? O només personatges fent mímica i subtítols amb música de fons? Hi haurà una veu en off que vagi explicant el que passa?
- Si voleu posar música, quina cançó/cançons heu pensat?

Ompliu l'esqueleta de gravació:

Seqüència	Descripció de l'acció	Durada en segons	Atrezzo	Veu en off/música...
1				
2				
3				
4				
5				

MATERIAL PER ELS ALUMNES (ELABORACIÓ PODCAST):

LA HISTÒRIA DEL BRIGADISTA

A l'activitat anterior heu pogut investigar la història del *Ciudad de Barcelona*, un vaixell que transportava brigadistes internacionals que venien a ajudar el bàndol republicà durant la Guerra Civil. A la sessió de conclusió també se us ha explicat més informació sobre què eren aquestes brigades, perquè es van organitzar i que actualment s'està fent un monument per recordar-los. En Rob MacDonald

vol que la gent sàpiga la història dels brigadistes i es conegui el projecte del seu monument, per això amb altres persones està organitzant un festival online.

A la següent activitat us proposem que continueu aprofundint en el tema i col·laboreu en el festival per difondre aquesta història.

Objectiu: dins la vostra caixa hi havia la fotografia d'un noi que va intentar explicar qui era. Ara haureu d'intentar descobrir la seva veritable història. Quan hagueu descobert qui era i què li va passar, **heu de gravar un podcast en anglès i castellà de mínim 2 minuts màxim 4 minuts explicant la seva història.**

Què hem d'explicar en el podcast i com el fem? Punts més importants per elaborar el guió:

En el poscast heu d'explicar

- Context històric: situar la història a la Guerra Civil, explicar què eren les Brigades Internacionals, perquè es van formar, quines raons van portar a milers d'homes a venir a ajudar al bàndol republicà.
- Les dades biogràfiques del vostre brigadista: nom, lloc i data de naixement, quin nivell d'estudis tenia, professió, si es va casar, va tenir fills, si sabeu com i perquè decideix venir a lluitar a la guerra...
- Què li va passar durant l'enfonsament del *Ciudad de Barcelona*.
- Si va sobreviure a l'enfonsament, heu d'explicar què li va passar després: va tornar al seu país, va lluitar a la guerra..
- Quan i com va morir.

Podeu incloure música, diàlegs, sons... Heu de captar l'atenció de les persones que us escoltaran i intentar que s'enganxin a la vostra història. Podeu fer un podcast més d'informació històrica o fer una dramatització de la història del vostre brigadista.

Com busquem la informació?

Serà difícil que trobeu informació a la Wikipedia, només alguns hi surten referenciats, però sí que podeu trobar informació en aquestes bases de dades especialitzades en brigadistes internacionals.

- La primera d'aquestes bases de dades és SIDBRINT (Sistema de Informació Digital sobre les Brigades Internacionals) creada per la Universitat de Barcelona en la que hi ha dades de prop de 20.000 brigadistes. En aquesta adreça podeu accedir al seu buscador: <http://sidbrint.ub.edu/es/search>
- La segona és la base de dades ALBA (Abraham Lincoln Brigade Archives), l'arxiu de la Brigada Lincoln on van lluitar els brigadistes nord-americans. Hi podeu accedir en aquesta adreça: <https://alba-valb.org/volunteer-database/>
- També podeu trobar informació sobre els brigadistes anglesos en aquesta base de dades: <http://www.international-brigades.org.uk/the-volunteers> I dels brigadistes canadencs en aquesta: <https://spanishcivilwar.ca/volunteers>
- En aquest dossier hi ha algunes biografies i més informació sobre l'enfonsament: <http://ammm.ajmalgrat.cat/viewer.vm?id=49517&lang=ca&view=hemeroteca>

ACTIVITAT 3. FEM GRAFITS!

Aquesta activitat es pot fer com a complement de les dues anteriors, combinada només amb l'activitat 1 o de manera independent. Si es fa de manera independent abans caldrà fer una introducció i explicar la història del *Ciudad de Barcelona*, les Brigades Internacionals i la construcció del Solidarity Park o contactar amb

l'escultor Rob MacDonald perquè vingui a fer una xerrada a l'institut, que es pot complementar amb un taller d'escultura perquè els alumnes entenguin millor l'activitat que han de fer.

L'objectiu és que els alumnes facin un dibuix representant la història del *Ciudad de Barcelona*. En el monument Solidarity Park, hi haurà representats els ulls de bou del vaixell que s'esculpiran amb una tria dels dibuixos que facin alumnes de diferents instituts que participen en el projecte. A més de poder ser un dels dibuixos escollits, es pot triar un espai de l'institut o de la població perquè els alumnes puguin passar els seus dibuixos a plantilles de cartolina i pintar-lo amb forma de grafit, o fer una exposició amb els millors dissenys al centre.

A sota podeu veure alguns exemples de dibuixos i grafits fets per alumnes del Herder Gmynasium Köln (Alemanya) i de l'IE Lloret de Mar.

També en podeu trobar més exemples a l'adreça: <https://solidaritypark.com/gallery-of-art-from-students-of-herder-gmynasium-koln/>

MATERIAL PELS ALUMNES:

FEM GRAFITS!

Ara que ja coneixes la història del vaixell *Ciudad de Barcelona* i del memorial que s'està construint per recordar els brigadistes que hi viatjaven, vols participar en el disseny d'aquest monument?

L'estructura general del memorial ja està enllestida, però encara queda una part que no s'ha dissenyat. En el monument estaran representats els ulls de bou que hi havia al vaixell i a cada un s'esculpirà la història del *Ciudad del Ciudad de Barcelona* i els brigadistes des del punt de vista d'un alumne.

Dibuixa el que et suggereix la història d'aquests brigadistes, és molt important que quan facis el dibuix pensis que després s'ha de convertir en una escultura, per tant ha de ser un dibuix senzill, però alhora representatiu. Els millors dibuixos seran esculpits en el monument, però els que no també quedaran gravats d'una altra manera.

Quan acabis el dibuix fes-ne una plantilla de cartolina, amb tots els dibuixos farem un mural de grafit en una paret per recordar la història del *Ciudad de Barcelona*!

A sota pots veure alguns exemples de dibuixos i grafits fets per altres alumnes.

ALGUNES IDEES MÉS PER FER ACTIVITATS ARTÍSTIQUES:

L'activitat 3 també es pot fer amb una altra versió i que els alumnes dibuixin la història del Ciudad de Barcelona en format de còmic o de petita història il·lustrada. Els alumnes del Nowra High School d'Austràlia van fer aquesta

modalitat i amb el resultat van elaborar uns llibrets. Podeu veure una mostra a les imatges de sota o en aquest enllaç: <https://solidaritypark.com/gallery-of-art-from-nowra-high-school-australia/>

A l'Institut Escola de Lloret de Mar, alumnes de ViP van elaborar unes caixes amb materials reciclats explicant la història d'alguns brigadistes del *Ciudad de Barcelona*. Els materials utilitzats i les fotografies dels brigadistes són els mateixos que els de l'activitat 1. En podeu veure una mostra a les fotografies de sota o al següent enllaç:

<https://solidaritypark.com/art-gallery-of-students-from-lloret-de-mar/>

ALGUNES IDEES PER FER ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES:

A més de treballar les activitats proposades en el dossier es pot aprofitar per aprofundir en alguns temes com el del paper de les dones a les Brigades Internacionals. En el *Ciudad de Barcelona*, no hi ha constància que hi viatgés cap

dona, però van ser moltes les noies que es van unir a les BI. En els següents enllaços podeu trobar informació sobre les dones brigadistes:

https://elpais.com/elpais/2020/12/03/eps/1607012602_599629.html?fbclid=IwAR0SvSCfQyZvB1f9i4hzoGQ5xrAyLM_TIDUmVRikSJrbWgPjCoJXf3_pR8v0

<http://www.elviejotopo.com/topoexpress/voluntarias-la-libertad-mujeres-las-brigadas-internacionales/>

<https://www.enfermeria21.com/diario-dicen/las-enfermeras-de-la-brigada-lincoln-una-historia-de-la-profesion-en-guerra-DDIMPORT-049153/>

També es pot reflexionar sobre si seria possible un moviment com el de les BI a l'actualitat a partir del cas d'Ana Campbell, una jove britànica que va marxar voluntària per lluitar amb les dones kurdes de les YPG contra Estat Islàmic a la guerra de Síria.

https://elpais.com/internacional/2018/03/19/actualidad/1521441645_891181.html

També es pot aprofitar el poema *Death by water*, que va escriure el poeta d'Estats Units Edwin Rolfe després de parlar amb alguns supervivents del *Ciudad de Barcelona*, per treballar altres poemes que expliquen episodis i vivències de la Guerra Civil. Amb els alumnes de l'institut Ramon Turró de Malgrat de Mar i de l'IE Lloret de Mar, es va treballar el poema per elaborar un vídeo conjunt per commemorar el 84 aniversari de l'enfonsament. El podeu veure en aquest enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?v=E1D0Ksk9HBg>

GIMCANA HISTÒRICA A MALGRAT:

Hi ha la possibilitat de fer una gimcana històrica per Malgrat i visitar el monument quan estigui acabat, per a més informació escribiu-nos a Ciudadbcn37@gmail.com